

WARUNKI PRACY I WYPADKI PRZY PRACY W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2011 R.

WARUNKI PRACY

Warunki pracy są istotnym zagadnieniem charakteryzującym skalę zagrożeń i rodzaje środków podejmowanych w profilaktycznych działaniach, które wspomagają prowadzenie odpowiedniej polityki w zakresie poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.

Podstawę opracowania dotyczącego warunków pracy stanowi sprawozdawczość o warunkach pracy, wprowadzona rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na 2011 r. (Dz. U. Nr 239, poz. 1594 z późn. zm.).

TABL. 1. ZBIOROWOŚĆ OBJĘTA BADANIEM W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W 2011 R.
WEDŁUG SEKCJI PKD 2007

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba zatrudnionych w zakładach:		
	objętych badaniem	w których w ciągu roku zagrożenia	
		nie wystąpiły	wystąpiły
OGÓŁEM.....	316490	200937	115553
sektor publiczny.....	79011	41043	37968
sektor prywatny.....	237479	159894	77585
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	2247	2114	133
Przemysł.....	169540	91024	78516
w tym:			
przetwórstwo przemysłowe.....	140618	81184	59434
Budownictwo.....	19309	16122	3187
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	50410	37845	12565
Transport i gospodarka magazynowa.....	17732	11677	6055
Informacja i komunikacja.....	4744	4644	100
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	2226	1052	1174
Administrowanie i działalność wspierająca.....	1765	1628	137
Edukacja.....	12811	6533	6278
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	35448	28045	7403
Pozostała działalność usługowa.....	258	253	5

W 2011 r. badaniem warunków pracy objętych było w skali całego kraju ponad 5413,6 tys. osób zatrudnionych w zakładach pracy, z czego 316,5 tys. osób w województwie łódzkim.

Spośród osób objętych badaniem warunków pracy w skali kraju 2323,1 tys. osób w 2010 r. i 2289,8 tys. osób w 2011 r. było zatrudnionych w warunkach zagrożenia (odpowiednio 43,0% oraz 42,3%). W przypadku województwa łódzkiego liczba osób zatrudnionych w zakładach, w których wystąpiły jakiegokolwiek zagrożenia w 2011 r. wyniosła 115,6 tys. osób i stanowiły one 36,5% badanej zbiorowości (rok wcześniej 35,1%). Tym samym odsetek osób zatrudnionych w zakładach, w których wystąpiły zagrożenia, w województwie łódzkim, wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,4 p.proc., jednocześnie był on zdecydowanie niższy niż przeciętnie w skali kraju.

Spośród wszystkich 115,6 tys. osób zatrudnionych w zakładach, w których w ciągu roku zagrożenia wystąpiły, najwięcej, tj. 59,4 tys. (51,4%) przypadało na zakłady prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego¹.

Liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w roku 2011 w porównaniu z rokiem 2010 przeciętnie w Polsce spadła o 0,7%. W województwie łódzkim ich liczba wzrosła z 19,5 tys. osób w 2010 r. do 22,2 tys. osób, tj. o 13,7%.

TABL. 2. ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG PŁCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia					
	ogółem	w tym kobiety		ogółem	w tym kobiety	
		w liczbach bezwzględnych	w % ogółem		w liczbach bezwzględnych	w % ogółem
	2010			2011		
POLSKA						
OGÓŁEM.....	528805	89807	17,0	525269	91237	17,4
sektor publiczny.....	156356	26813	17,1	149060	25328	17,0
sektor prywatny.....	372449	62994	16,9	376209	65909	17,5
Województwo łódzkie						
OGÓŁEM.....	19504	5168	26,5	22182	6279	28,3
sektor publiczny.....	5270	1162	22,0	6275	1575	25,1
sektor prywatny.....	14234	4006	28,1	15907	4704	29,6

Liczba kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia w Polsce wzrosła o 1,6%, również w województwie łódzkim odnotowano wzrost z 5,2 tys. do 6,3 tys., tj. o 21,5%. Odsetek kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia w Polsce nieznacznie wzrósł (o 0,4 p.proc.) i wyniósł 17,4%, natomiast w województwie łódzkim wzrósł o 1,8 p.proc. W stosunku do roku 2010 był on znacznie wyższy niż w skali kraju i wyniósł 28,3%.

¹ W tablicy 1 zestawiona została całkowita liczba osób zatrudnionych w podmiotach podlegających badaniu, bez względu na fakt, czy w danym podmiocie wystąpiło jakiegokolwiek zagrożenie, czy też nie. Dane w tablicach 2 i 3 dotyczą wyłącznie osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

Spośród 22,2 tys. osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia 71,7% pracowało w sektorze prywatnym. Największy odsetek osób pracujących w warunkach zagrożenia odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (59,1%). W sekcji opieka zdrowotna i pomoc społeczna zatrudnionych było 7,9% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia, w transporcie i gospodarce magazynowej 7,1%, a w budownictwie – 5,4%. Najmniejszy odsetek zatrudnionych w warunkach zagrożenia w stosunku do ogółu został odnotowany w sekcjach: informacja i komunikacja (0,2%) oraz edukacja i pozostała działalność usługowa (po 0,1%).

Odsetek kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia z punktu widzenia rodzaju działalności jest zróżnicowany. W 2011 r. wysoki udział kobiet wśród ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia odnotowano w sekcjach: pozostała działalność usługowa (wszystkie zatrudnione osoby w badanych zakładach w tej sekcji to kobiety), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (81,3%) oraz edukacja (68,2%), z kolei najniższy w sekcji budownictwo (0,9%).

TABL. 3. ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD 2007 W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia		
	ogółem	w tym kobiety	
		w liczbach bezwzględnych	w % ogółem
OGÓŁEM.....	22182	6279	28,3
sektor publiczny.....	6275	1575	25,1
sektor prywatny.....	15907	4704	29,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	43	-	-
Przemysł.....	16279	4167	25,6
w tym:			
przetwórstwo przemysłowe.....	13110	4083	31,1
Budownictwo.....	1193	11	0,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych....	1135	442	38,9
Transport i gospodarka magazynowa.....	1572	179	11,4
Informacja i komunikacja.....	35	13	37,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	86	19	22,1
Administrowanie i działalność wspierająca.....	59	2	3,4
Edukacja.....	22	15	68,2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	1753	1426	81,3
Pozostała działalność usługowa.....	5	5	100,0

Udział faktycznie zatrudnionych w warunkach zagrożenia w ogólnej liczbie osób zatrudnionych w zakładach, w których w ciągu roku wystąpiły zagrożenia wzrósł z 17,7% w 2010 r. do 19,2% w 2011 r.

TABL. 4 ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG GRUP I NASILENIA ZAGROŻENIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Zagrożenia związane		
		ze środowiskiem pracy	z uciążliwością pracy	z czynnikami mechanicznymi
OGÓŁEM				
OGÓŁEM..... 2010	19504	11250	5676	2578
2011	22182	11326	7840	3016
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	43	16	-	27
Przemysł.....	16279	9498	4549	2232
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	13110	8341	2668	2101
Budownictwo.....	1193	444	526	223
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1135	560	280	295
Transport i gospodarka magazynowa	1572	76	1354	142
Informacja i komunikacja.....	35	3	32	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	86	43	1	42
Administrowanie i działalność wspierająca	59	32	-	27
Edukacja.....	22	-	18	4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	1753	654	1075	24
Pozostała działalność usługowa.....	5	-	5	-
NA 1000 ZATRUDNIONYCH				
OGÓŁEM..... 2010	62,0	35,8	18,0	8,2
2011	70,1	35,8	24,8	9,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19,1	7,1	-	12,0
Przemysł.....	96,0	56,0	26,8	13,2
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	93,2	59,3	19,0	14,9
Budownictwo.....	61,8	23,0	27,2	11,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	22,5	11,1	5,6	5,9
Transport i gospodarka magazynowa	88,7	4,3	76,4	8,0
Informacja i komunikacja.....	7,4	0,6	6,7	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	38,6	19,3	0,4	18,9
Administrowanie i działalność wspierająca	33,4	18,1	-	15,3
Edukacja.....	1,7	-	1,4	0,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	49,5	18,4	30,3	0,7
Pozostała działalność usługowa.....	19,4	-	19,4	-

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Na korzystniejsze warunki pracy w podmiotach gospodarczych w województwie łódzkim, w porównaniu z podmiotami w skali kraju, wyraźnie wskazuje liczba osób faktycznie zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych objętych badaniem (zatrudnieni w warunkach zagrożenia liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego)². Omawiany wskaźnik wyniósł w 2011 r. dla Polski 97,0 osób (w 2010 r. – 97,9 osoby), podczas gdy

² Wskaźnik uwzględnia zmiany, zarówno w grupie osób pracujących w warunkach zagrożenia, jak i w ogólnej liczbie osób zatrudnionych w badanych podmiotach, stanowiących punkt odniesienia.

w województwie łódzkim przyjmował znacznie niższe wartości i kształtował się na poziomie 70,1 osoby (w 2010 r. – 62,0 osób).

Zarówno w skali całego kraju, jak i w województwie łódzkim, najwięcej zagrożeń w pracy związanych było ze środowiskiem pracy, a w dalszej kolejności z uciążliwością pracy i czynnikami mechanicznymi, tj. pracą z niebezpiecznymi maszynami.

Analiza warunków w miejscu pracy mierzona liczbą osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia wskazuje, że zagrożenia związane ze środowiskiem pracy (przekroczenie norm polskich, norm higienicznych) dotyczyły 11,3 tys. w roku 2011 (wzrost o 0,7% w stosunku do roku 2010). Zagrożenia związane z uciążliwością pracy, tj. czynniki szkodliwe występujące w procesie pracy, dotyczyły ponad 7,8 tys. osób (wzrost o 38,1%), a liczba osób zagrożonych czynnikami mechanicznymi wyniosła 3,0 tys. (wzrost o 17,0%).

W podziale na sekcje najwyższy odsetek osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia wszystkimi czynnikami przypadł na przetwórstwo przemysłowe. W warunkach zagrożenia związanego ze środowiskiem pracy w tej sekcji zatrudnionych było 73,6% osób, z uciążliwością pracy – 34,0%, a z czynnikami mechanicznymi – 69,7%. Zagrożenia związane ze środowiskiem pracy nie wystąpiły w dwóch sekcjach: edukacji oraz pozostałej działalności usługowej. W informacji i komunikacji oraz pozostałej działalności usługowej nie odnotowano osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanego z czynnikami mechanicznymi, a jedyną sekcją, w której nie odnotowano osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanego z uciążliwością pracy było administrowanie i działalność wspierająca.

W skali województwa łódzkiego wskaźnik osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 osób zatrudnionych w odniesieniu do zagrożeń związanych ze środowiskiem pracy nie zmienił się i wynosił 35,8 osoby, natomiast w pozostałych dwóch kategoriach zwiększył się w przypadku zagrożeń związanych z uciążliwością pracy z 18,0 do 24,8 osoby, a zagrożeń związanych z czynnikami mechanicznymi z 8,2 do 9,5.

Ze szczegółowej analizy zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia wynika, że zdecydowanie najczęstszym zagrożeniem spośród czynników związanych ze środowiskiem pracy był hałas, na który w 2011 r. narażonych było 26,3 osób przypadających na 1000 zatrudnionych objętych badaniem (w 2010 r. - 24,9 osób), w tym w przemyśle 45,5 osób (w 2010 r. - 42,4 osób) – zatrudnieni liczeni tyle razy, na ile czynników są narażeni. Kolejne, choć już nie tak znaczące zagrożenie, stanowiły pyły przemysłowe (zwłókniające, rakotwórcze i inne), na które w 2011 r. narażonych było 3,0 osób na 1000 zatrudnionych (w 2010 r. - 3,1 osób), w tym w przemyśle 4,9 osoby (w 2010 r. - 4,8 osób), natomiast trzecim pod względem intensywności zagrożeniem był mikroklimat zimny. Wskaźnik liczby osób zagrożonych pracą w pomieszczeniach o temperaturze poniżej 14°C i wilgotności powietrza powyżej 65% wyniósł w 2011 r. 2,3, a w przemyśle średnio 3,9 osoby na 1000 zatrudnionych.

TABL. 5 ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I NIEBEZPIECZNYMI DLA ZDROWIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			W przemyśle		
	2010	2011		2010	2011	
	na 1000 zatrudnionych	2010 =100		na 1000 zatrudnionych	2010 =100	
Zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy	38,8	40,3	103,9	58,1	62,4	107,4
substancje chemiczne.....	1,3	2,0	153,8	1,0	1,6	160,0
pyły przemysłowe ^b	3,1	3,0	96,8	4,8	4,9	102,1
hałas.....	24,9	26,3	105,6	42,4	45,5	107,3
wibracja (drżania)	1,6	1,2	75,0	1,9	1,3	68,4
mikroklimat gorący	1,0	0,6	60,0	1,6	0,9	56,3
mikroklimat zimny	2,2	2,3	104,5	3,7	3,9	105,4
promieniowanie jonizujące.....	0,2	0,2	100,0	-	0,2	-
promieniowanie laserowe	0,3	0,3	100,0	-	-	-
promieniowanie nadfioletowe.....	0,1	0,1	100,0	-	-	-
promieniowanie podczerwone	0,1	0,1	100,0	-	-	-
pole elektromagnetyczne	0,5	0,6	120,0	0,1	0,2	200,0
Zagrożenia związane z uciążliwością pracy	20,6	27,8	135,0	22,0	31,7	144,1
nadmierne obciążenia fizyczne.....	8,5	11,5	135,3	11,1	12,4	111,7
niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy	4,3	6,0	139,5	4,3	8,0	186,0
inne czynniki	7,7	10,3	133,8	6,6	11,3	171,2
Zagrożenia czynnikami mechanicznymi..	8,5	9,9	116,5	11,8	13,5	114,4

a Liczeni tyle razy, na ile czynników są narażeni. b Zwłókniające, rakotwórcze i inne.

Wśród zagrożeń związanych z uciążliwością pracy dominują nadmierne obciążenia fizyczne. W 2011 r. liczba osób zagrożonych tym czynnikiem, przypadająca na 1000 zatrudnionych, wyniosła 11,5 osób, w tym w przemyśle 12,4 osób (w 2010 r. odpowiednio 8,5 i 11,1 osób na 1000 zatrudnionych).

Równie często występowały zagrożenia związane z czynnikami mechanicznymi: w 2011 r. narażonych na nie było 9,9 osób na każde 1000 zatrudnionych (w roku 2010 – 8,5 osób), w tym w przemyśle odpowiednio 13,5 osób (w roku 2010 – 11,8 osób).

W 2011 r. w grupie czynników związanych ze środowiskiem pracy zlikwidowano lub ograniczono 6,2 tys. osobozagrożeń³ (w 2010 r. – 5,6 tys. osobozagrożeń). Wskaźnik likwidacji tego typu zagrożeń był w 2011 r. wyższy niż w 2010 r. i wyniósł odpowiednio 19,7 wobec 17,7 zlikwidowanych osobozagrożeń na 1000 zatrudnionych. Wskaźnik osobozagrożeń występujących wśród zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy, według stanu na koniec 2011 r., w porównaniu z końcem 2010 r., zwiększył się z 38,8 do 40,3 osobozagrożeń. W ujęciu absolutnym nastąpił wzrost liczby omawianych osobozagrożeń z 12,2 tys. do 12,8 tys. W 2011 r. dokonano likwidacji lub ograniczenia 2,1 tys. osobozagrożeń związanych

³ Liczba osobozagrożeń to liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, liczonych tyle razy na ile czynników osoby te były narażone.

z uciążliwym charakterem pracy (w 2010 r. było ich ponad 4,1 tys.), skutkiem czego wskaźnik likwidacji tego typu zagrożeń w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych zmniejszył się w 2011 r., w stosunku do roku poprzedniego, z 13,1 do 6,5 osobozagrożeń. Według stanu na dzień 31 grudnia liczba osobozagrożeń przypadających na 1000 zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanych z uciążliwością pracy wzrosła z 20,6 w 2010 r. do 27,8 w 2011 r. (tj. z 6,5 tys. do 8,8 tys.).

Stopień likwidacji osobozagrożeń w zakresie zagrożeń czynnikami mechanicznymi, związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi, w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych w roku 2011 wynosił 2,2 (w 2010 r. – 2,6), natomiast liczba tego rodzaju osobozagrożeń według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. wyniosła 9,9 na 1000 zatrudnionych (przed rokiem 8,5).

TABL. 6 LIKWIDACJA LUB OGRANICZENIE ZAGROŻEŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE a – 2011 r. Na 1000 zatrudnionych w danej zbiorowości b – 2010 r. c – 2011 r.	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia					
	w stosunku do których w ciągu roku zagrożenia				stan w dniu 31 grudnia	
	zlikwidowano lub ograniczono			ujaw- niono ¹		
	razem	do poziomu zgodnego z normą	ograni- czono			
osobozagrożenia						
Zagrożenia czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy	a	6239	3454	2785	3366	12770
	b	17,7	11,7	6,0	5,8	38,8
	c	19,7	10,9	8,8	10,6	40,3
substancje chemiczne ²		193	113	80	259	624
pyły przemysłowe ³		450	317	133	247	941
hałas		3797	1966	1831	2096	8332
wibracja (drgania)		252	122	130	133	387
mikroklimat gorący		320	283	37	51	183
mikroklimat zimny		528	204	324	152	731
promieniowanie jonizujące		31	14	17	30	79
promieniowanie laserowe		36	25	11	6	82
promieniowanie nadfioletowe		24	19	5	4	16
promieniowanie podczerwone		22	15	7	4	39
pole elektromagnetyczne		151	72	79	13	176
inne czynniki chemiczne ⁴		435	304	131	371	1180
Zagrożenia związane z uciążliwością pracy środowiskiem pracy	a	2063	1386	677	2851	8796
	b	13,1	11,8	1,2	2,8	20,6
	c	6,5	4,4	2,1	9,0	27,8
nadmierne obciążenia fizyczne		869	444	425	1055	3637
niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy		656	596	60	810	1885
inne czynniki		538	346	192	986	3274
Zagrożenia czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi	a	707	336	371	605	3119
	b	2,6	2,0	0,6	1,1	8,5
	c	2,2	1,1	1,2	1,9	9,9

1 Łącznie z zagrożeniami nowopowstałymi. 2 Łącznie z substancjami rakotwórczymi i mutagennymi. 3 Zwiókniające, rakotwórcze i inne. 4 Niewymienionymi wyżej.

Innym profilaktycznym przeciwdziałaniem zagrożeniom w miejscu pracy jest ocena ryzyka zawodowego, czyli kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia się stanu zdrowia pracownika w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa. W 2011 r., w województwie łódzkim, przeprowadzono ocenę ryzyka zawodowego dla 112,6 tys. osób (w 2010 r. dla 111,1 tys. osób), z czego wyeliminowano bądź ograniczono ryzyko zawodowe występujące w przypadku niemal 45 tys. osób (rok wcześniej wśród 36,6 tys. osób). W 2011 r. najwięcej, tj. 27,9 tys. osób objęto działaniami w celu wyeliminowania lub ograniczenia zagrożeń dotyczących ochrony indywidualnej pracownika (w 2010 r. ponad 22,7 tys. osób). W stosunku do 18,2 tys. osób (w 2010 r. - 15,2 tys. osób) zastosowano środki, w celu wyeliminowania lub ograniczenia zagrożeń organizacyjnych. Natomiast środki w zakresie eliminowania i ograniczania ryzyka zawodowego związanego z zagrożeniami technicznymi zastosowano w 2011 r. wobec 13,2 tys. osób, przy blisko 11,7 tys. osób w roku poprzednim.

TABL. 7 ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO WEDŁUG SEKCJI PKD W 2011 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego		
			techniczne	organizacyjne	ochrony indywidualnej
w osobach					
OGÓŁEM	112578	44951	13182	18224	27874
sektor publiczny	19884	9835	3236	3909	8042
sektor prywatny	92694	35116	9946	14315	19832
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	652	238	13	47	180
Przemysł	66073	29102	9631	13081	16930
w tym:					
przetwórstwo przemysłowe	54626	24485	7470	10121	13990
Budownictwo	7807	3139	714	719	2134
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	21433	3879	935	1639	1950
Transport i gospodarka magazynowa	6814	2083	436	710	1417
Informacja i komunikacja	733	33	11	-	25
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	497	129	16	37	111
Administrowanie i działalność wspierająca	324	118	35	88	59
Edukacja	678	74	34	52	29
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7512	6151	1357	1846	5039
Pozostała działalność usługowa	55	5	-	5	-

W tabelicy 8 zebrano informacje o liczbie osób korzystających ze świadczeń przysługujących osobom pracującym w warunkach szkodliwych. Najbardziej rozpowszechnionym rodzajem świadczeń

dotychczasowych w końcu 2011 r. były napoje, które stanowiły 37,7% wszystkich świadczeń (35,7% w 2010 r.). Dodatki pieniężne oraz posiłki profilaktyczne stanowiły odpowiednio 25,7% oraz 25,1% świadczeń, (wobec 26,6% i 25,7% przed rokiem). Liczba osób korzystających ze świadczeń w formie napojów zwiększyła się, w porównaniu z rokiem 2010 o 6,6%. W 2011 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, nastąpił również wzrost liczby osób korzystających z dodatkowych urlopów – o 5,6%. Spadła natomiast liczba osób korzystających z pozostałych świadczeń: uprawnień wynikających z pracy w szczególnych warunkach (o 9,1% mniej niż w roku 2010), innych środków odżywczych (o 7,1% mniej niż przed rokiem), skróconego czasu pracy (o 3,1% mniej) dodatków pieniężnych (o 2,3% mniej) oraz posiłków profilaktycznych (o 1,5% mniej).

TABL. 8 ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŹLIWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		Ogółem	Sektor	
		publiczny	prywatny		publiczny	prywatny
	2010			2011		
	osoby korzystające					
Posiłki profilaktyczne	23511	13167	10344	23160	11202	11958
Napoje	32623	12121	20502	34765	12661	22104
Inne środki odżywcze	4576	2150	2426	4253	1904	2349
Dodatki pieniężne	24265	13131	11134	23712	13215	10497
Skrócony czas pracy	1934	1388	546	1874	1378	496
Dodatkowe urlopy	3095	2824	271	3267	2945	322
Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze	1368	1111	257	1244	1144	100

W 2011 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, w skali kraju nastąpił wzrost kosztów świadczeń ogółem z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych z 80930,2 tys. zł do 85148,9 tys. zł (o 4218,7 tys. zł, tj. o 5,2%). Jednocześnie odnotowano wzrost wartości odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy o 3962,4 tys. zł, a ich udział w kosztach świadczeń ogółem wzrósł z 89,2% do 89,5%.

W województwie łódzkim ogólna kwota świadczeń wypłaconych na skutek wypadków przy pracy i chorób zawodowych w roku 2011 zmniejszyła się o 402,8 tys., tj. o 18,6%, do 1759,5 tys. zł. Udział wartości odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w ogólnej wartości świadczeń zmniejszył się z 91,8% do 91,3%, a w wartościach bezwzględnych wspomniane wydatki zmniejszyły się o 377,5 tys. zł.

W 2011 r., jak przed rokiem, największa część kwoty świadczeń ogółem z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przypadła na osoby zatrudnione w przedsiębiorstwach przemysłowych. Udział świadczeń wypłaconych pracownikom przemysłu wyniósł 1116,4 tys. zł. Najwięcej przypadło w udziale zatrudnionym w przetwórstwie przemysłowym (46,1% ogółu

świadczeń), 12,2% świadczeń trafiło do zatrudnionych w budownictwie, natomiast po 8,2% do zatrudnionych w handlu i naprawie pojazdów samochodowych oraz w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej.

W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost średniego kosztu świadczenia na osobę z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – z 3296 zł do 3477 zł w 2011 r.

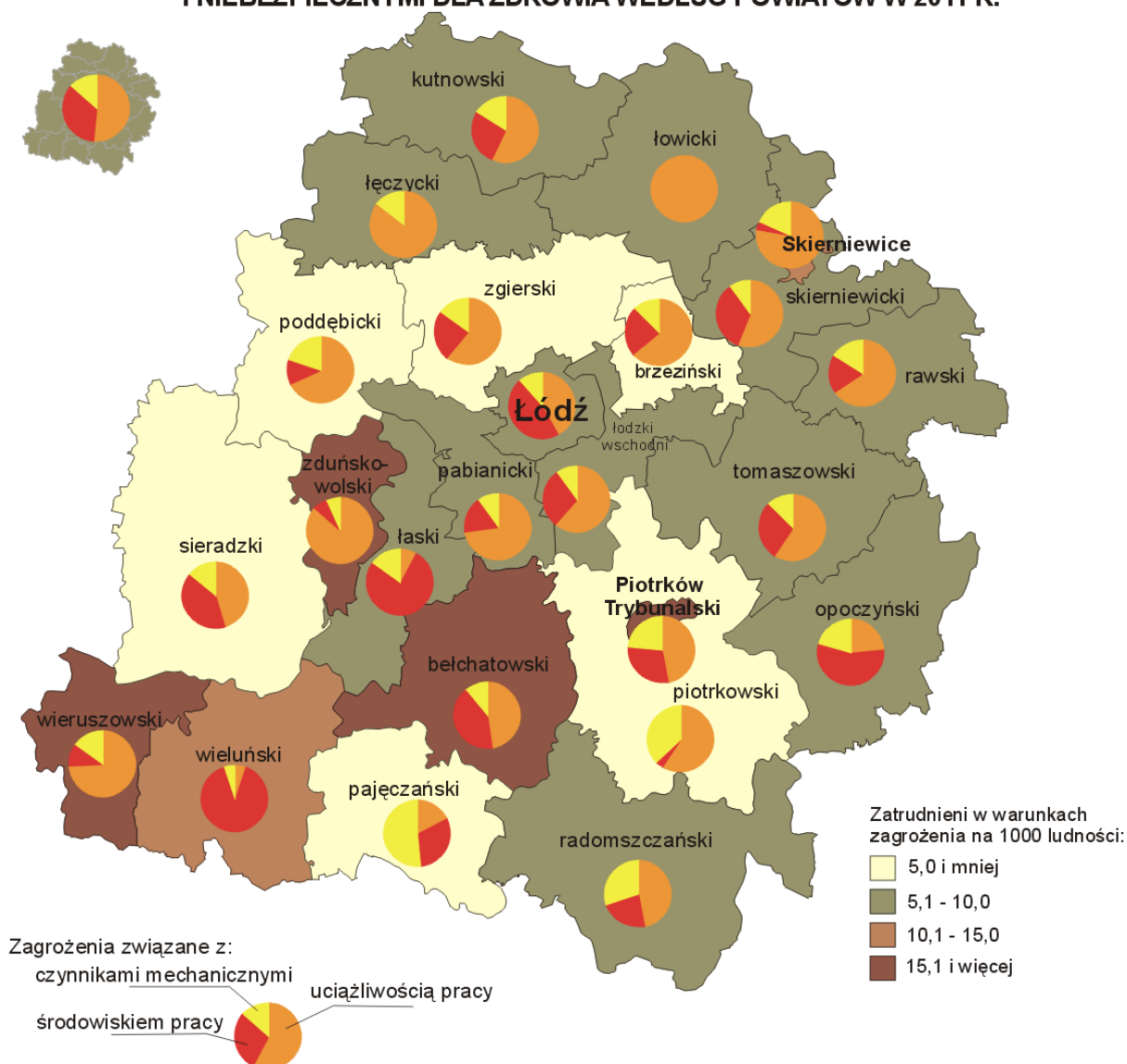
TABL. 9 KOSZTY ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROÓB ZAWODOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych			
	w tys. złotych		średni koszt świadczenia w złotych na osobę	
	razem	w tym z tytułu wypadków przy pracy	razem	w tym z tytułu wypadków przy pracy
OGÓŁEM2010	2162,3	1984,2	3296,2	3124,7
2011	1759,5	1606,7	3477,3	3411,3
sektor publiczny	463,4	407,3	3648,8	3604,4
sektor prywatny	1296,1	1199,4	3419,8	3350,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12,8	9,6	4266,7	4800,0
Przemysł	1116,4	1042,5	3797,3	3696,8
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	810,6	754,9	3308,6	3198,7
Budownictwo.....	214,5	178,6	3351,6	3307,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	144	138,9	2571,4	2572,2
Transport i gospodarka magazynowa	101,8	94,6	3181,3	3051,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	7,1	5,8	3550,0	5800,0
Administrowanie i działalność wspierająca	18,5	18,5	4625,0	4625,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	144,4	118,2	2831,4	2748,8

W 2011 r. powiatem o najniższym udziale zatrudnionych w warunkach zagrożenia w województwie łódzkim był powiat brzeziński, w którym zatrudnieni w warunkach zagrożenia stanowili 0,1% ogółu zatrudnionych w niekorzystnych warunkach pracy w województwie, w powiecie pajęczańskim – 0,5%, w powiecie poddębickim – 0,7%, a w powiecie piotrkowskim – 0,8%.

Powiatem o największym udziale osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia było miasto Łódź, gdzie w 2011 r. osoby te stanowiły 26,8% ogólnej liczby zatrudnionych w warunkach zagrożenia w województwie. W 2011 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba osób zatrudnionych w niekorzystnych warunkach pracy w Łodzi zmniejszyła się o 3,6%. Spadek liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia występował ponadto w 7 innych powiatach – największy – o 33,8% w powiecie piotrkowskim oraz w powiecie poddębickim – o 33,3%. Powiatami o największym względnym przyroście były powiaty łowicki – 566,0% oraz wieluński – 214,8%.

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I NIEBEZPIECZNYMI DLA ZDROWIA WEDŁUG POWIATÓW W 2011 R.

WYPADKI PRZY PRACY

Statystykę wypadków przy pracy osób pracujących prowadzi się w oparciu o informacje i dane o tych wypadkach w całej gospodarce narodowej (poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi), uzyskiwane ze statystycznej karty wypadku przy pracy. Dane o wypadkach przy pracy charakteryzują osoby, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym.

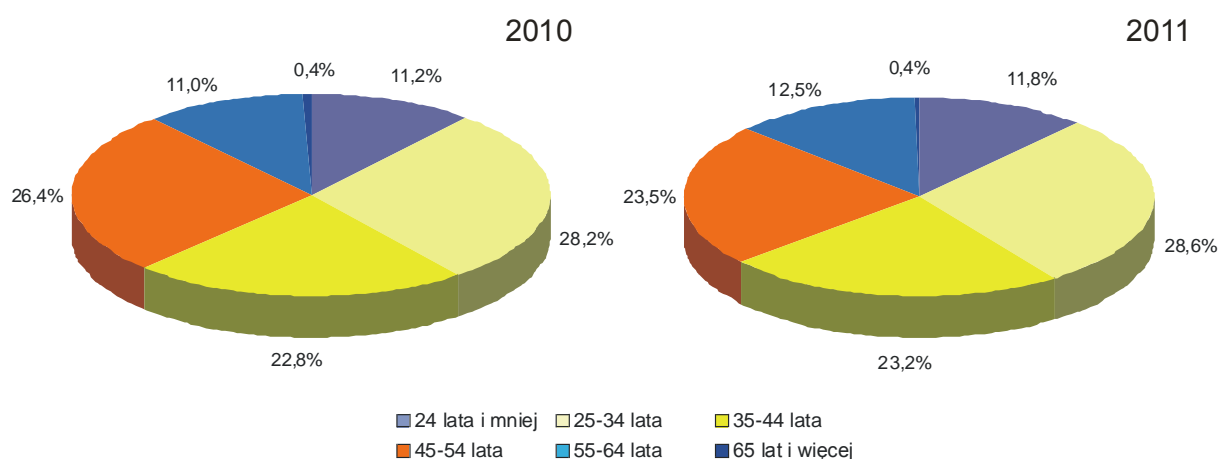
Badaniem statystycznym objęte są wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego czy na karcie wykazana została niezdolność do pracy, czy nie (z powodu np. hospitalizacji poszkodowanego, czy odmowy przyjęcia zwolnienia lekarskiego).

Liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2011 r., w województwie łódzkim, wyniosła 5,9 tys. osób i była wyższa niż przed rokiem o 5,0%.

W 2011 r. największą liczbę osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy – 1687 osób – odnotowano w grupie wieku 25-34 lata, a także w grupach: 45-54 lata – 1386 osób oraz 35-44 lata – 1370 osób. Przed rokiem liczba osób poszkodowanych w omawianych grupach wyniosła odpowiednio 1584, 1482 oraz 1278. Nieco mniej liczną grupę w 2011 r. stanowili poszkodowani w wieku 55-64 lata – 740 osób oraz pracujący poszkodowani w wieku 17-24 lata – 694 osoby. W 2010 r. liczba poszkodowanych w wymienionych grupach wieku wynosiła odpowiednio 616 i 629 osób.

W porównaniu z rokiem 2010 największy względny wzrost liczby poszkodowanych odnotowano w grupie 55-64 lata – o 20,1% oraz w grupie wieku 24 lata i mniej – o 10,3%. Spadki liczby poszkodowanych odnotowano w grupie 45-54 lata o 6,5% oraz w grupie 65 lat i więcej – o 15,4%.

STRUKTURA OSÓB POSZKODOWANYCH W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG WIEKU

Struktura liczby wypadków i liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy według sekcji PKD w województwie łódzkim, w porównaniu z rokiem poprzednim, jest zbliżona. Dane o poszkodowanych w wypadkach przy pracy według sekcji PKD w województwie łódzkim wskazują, że rodzajem działalności o najwyższym udziale poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2011 r. (podobnie jak rok wcześniej) było przetwórstwo przemysłowe - 34,0% wszystkich poszkodowanych (przed rokiem 33,8%). W dalszej kolejności wymienić należy sekcje: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 12,2% (wobec 14,2% w 2010 r.) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 10,8% (wobec 10,4% w 2010 r.). Z kolei najmniejszy odsetek poszkodowanych w wypadkach związanych z pracą odnotowano w sekcji informacja i telekomunikacja oraz pozostałej działalności usługowej (odpowiednio 0,3% w roku 2011, a przed rokiem 0,4%).

Porównując liczbę poszkodowanych w wypadkach w 2011 r. w poszczególnych sekcjach z rokiem 2010, największe względne wzrosty odnotowano w administrowaniu i działalności wspierającej – o 48,0%, obsłudze rynku nieruchomości – o 41,9% oraz transporcie i gospodarce magazynowej – o 21,9%. Największy spadek liczby poszkodowanych odnotowano w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją – o 32,8% oraz w informacji i komunikacji – o 24,0%.

TABL.10. WYPADKI PRZY PRACY I TRAKTOWANE NA RÓWNI Z WYPADKAMI PRZY PRACY (W TYM ZBIOROWE) ORAZ LICZBA POSZKODOWANYCH W WYPADKACH WEDŁUG SEKCJI PKD 2007

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba wypadków				Poszkodowani w wypadkach			
	ogółem	w tym zbiorowych	ogółem	w tym zbiorowych	ogółem	w tym zbiorowych	ogółem	w tym zbiorowych
	2010		2011		2010		2011	
OGÓŁEM	5584	21	5861	27	5615	52	5899	65
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	58	-	59	-	58	-	59	-
Przemysł	2116	5	2208	4	2126	15	2213	9
w tym:								
przetwórstwo przemysłowe	1890	5	1990	3	1900	15	1994	7
Budownictwo	381	2	389	2	383	4	394	7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	794	1	716	4	795	2	722	10
Transport i gospodarka magazynowa	407	3	496	4	411	7	501	9
Zakwaterowanie i gastronomia	72	-	72	-	72	-	72	-
Informacja i komunikacja	25	-	19	-	25	-	19	-
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	51	1	43	-	52	2	43	-
Obsługa rynku nieruchomości	62	-	88	-	62	-	88	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	55	-	52	-	55	-	52	-
Administrowanie i działalność wspierająca	281	2	416	1	283	4	418	3
Administracja publiczna i obrona narodowa obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	317	3	321	9	322	8	331	19
Edukacja	298	-	286	1	298	-	288	3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	579	4	633	2	585	10	636	5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	64	-	43	-	64	-	43	-
Pozostała działalność usługowa	24	-	20	-	24	-	20	-

W 2011 r., podobnie jak przed rokiem, najwięcej osób poszkodowanych było wśród pracowników podmiotów o liczbie pracujących: od 50 do 249 oraz 500 i więcej osób. Poszkodowani, zatrudnieni w podmiotach o liczbie od 50 do 249 pracujących, stanowili 32,1% ogółu poszkodowanych, natomiast odsetek poszkodowanych w wypadkach przy pracy w jednostkach powyżej 500 osób pracujących wyniósł 29,8% ogólnej liczby poszkodowanych.

Statystyka wypadków przy pracy pozwala na wskazanie grup zawodów, w których pracujący są najczęściej narażeni na wypadek przy pracy. Najbardziej zagrożonymi wypadkami przy pracy byli: operatorzy maszyn oraz robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń – poszkodowani z tych grup stanowili odpowiednio 10,7% i 9,2% ogólnej liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy, a także robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie – 7,8% oraz kierowcy i operatorzy pojazdów, których udział wśród poszkodowanych wyniósł 7,4%. Najmniej zagrożeni wypadkiem przy pracy w województwie łódzkim byli: leśnicy i rybacy, specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych oraz technicy informatycy. Poszkodowani z każdej z wymienionych grup zawodów stanowili zaledwie ułamek procenta poszkodowanych – 0,1% w 2011 roku).

TABL.11. WYDARZENIA POWODUJĄCE WYPADKI PRZY PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010			2011		
	Ogółem	Sektor		Ogółem	Sektor	
		publiczny	prywatny		publiczny	prywatny
OGÓŁEM.....	5615	1758	3857	5899	1798	4101
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi.....	215	59	156	198	45	153
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie.....	13	1	12	10	3	7
Zderzenie z (uderzenie w) nieruchomy przedmiot.....	1389	498	891	1422	496	926
Uderzenie przez obiekt w ruchu.....	1147	266	881	1204	268	936
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym.....	1095	212	883	1127	207	920
Uwięzienie, zmiżdżenie.....	328	55	273	386	49	337
Obciążenie fizyczne, psychiczne.....	640	248	392	681	272	409
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	131	105	26	168	117	51
Inne wydarzenia.....	635	306	329	664	321	34
Brak informacji.....	22	8	14	39	20	19

Istotna z punktu widzenia ochrony pracowników i ograniczania przyszłej liczby wypadków przy pracy jest informacja o najczęstszych wydarzeniach powodujących wypadki. Struktura wydarzeń w 2010 i 2011 r., przy spadku ich liczby, była zbliżona. Najczęstszymi przyczynami wypadków w 2011 r. były: „zderzenie z (uderzenie w) nieruchomym przedmiotem” – 24,1%, „uderzenie przez obiekt w ruchu” – 20,4% oraz „kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym” – 19,1%. Wymienione trzy grupy wydarzeń były łącznie przyczyną 63,6% ogólnej liczby wypadków, podczas gdy w 2010 r. stanowiły przyczynę 64,7% wszystkich wypadków przy pracy (odpowiednio 24,7%, 20,4% i 19,5%).

Biorąc pod uwagę czynności wykonywane przez pracowników w chwili wypadku, to w 2011 r. podczas „poruszania się” (m.in. (w)chodzenia, biegania, skakania, wstawania, siadania, pływania itp.) poszkodowanych w wypadkach zostało 33,1% ogółu. Następnie, przy pracach polegających na „operowaniu przedmiotami” poszkodowanych zostało 16,2%, a podczas „transportu ręcznego” 13,8%. W „pracach narzędziami ręcznymi” poszkodowanych zostało 12,7%, w przypadku 11,4% osób czynnościami wykonywanymi w chwili wypadku było „obsługiwanie maszyn”. Wymienione wyżej pięć grup czynności wykonywanych w chwili wypadku występowało w przypadku 87,2% poszkodowanych (przed rokiem 87,9%).

Następstwem rodzaju wydarzeń powodujących wypadek przy pracy oraz wykonywanych czynności jest rodzaj odniesionego urazu w wyniku wypadku. Pracownicy najczęściej doznawali „ran i powierzchownych urazów”. W 2011 r. było to 41,4% przypadków, przed rokiem 38,7%. W drugiej grupie powszechnie występujących urazów znalazły się „przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania” – 21,8% przypadków (22,0% przed rokiem), natomiast trzecią grupę najczęstszych uszkodzeń ciała stanowiły „złamania kości” występujące wśród 16,5% poszkodowanych (wobec 19,4% przed rokiem).

Na podstawie danych z karty wypadków przy pracy można również wskazać części ciała, które najczęściej ulegają uszkodzeniu w wyniku wypadku, czyli umiejscowienie urazu. W pierwszej kolejności są to urazy kończyn górnych – ręka, nadgarstek, przedramię, łokieć, ramię, okolica pachowa i naramienna. W 2011 r. uszkodzenia tego rodzaju wystąpiły u 42,9% poszkodowanych w wypadkach przy pracy, podczas gdy w 2010 r. odsetek poszkodowanych z urazami kończyn górnych wyniósł 42,8%. W drugiej kolejności pod względem częstości umiejscowienia urazu znalazły się osoby z ranami kończyn dolnych – miednica, udo, kolano, podudzie i stopa. Ich urazy odnotowano w 2011 r. wśród 33,6% poszkodowanych, a rok wcześniej u 33,9%. Trzecia znacząca grupa urazów dotyczyła głowy poszkodowanych, w 2011 r. odsetek osób z tym urazem wyniósł 10,4%, podobnie jak przed rokiem.

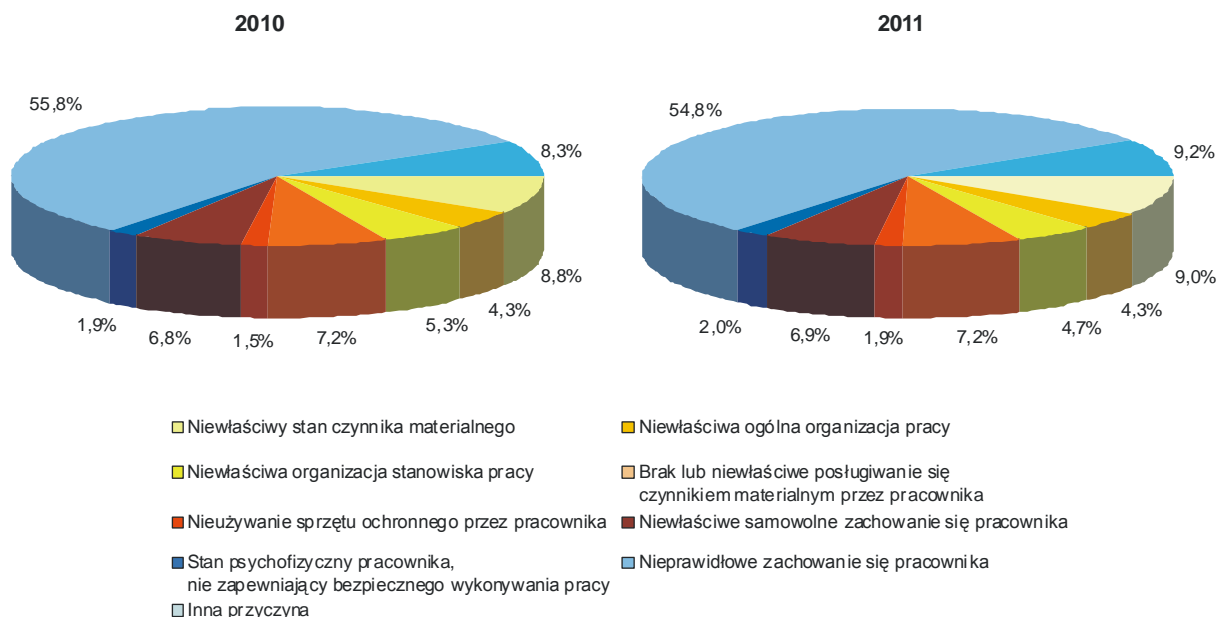
Dalsza analiza liczby i struktury osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy według stopnia uszkodzenia ciała wskazuje, że w 2011 r. najczęściej dochodziło do lżejszych uszkodzeń ciała – występowały one u 99,1% osób spośród ogółu poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Osoby, które doznały ciężkiego uszkodzenia ciała stanowiły 0,5% ogółu poszkodowanych w wypadkach, a zdarzeniu śmiertelnemu uległo 0,4%.

Średnia liczba dni niezdolności do pracy poszkodowanego w wyniku wypadku przy pracy wyniosła w 2011 r. 35,6 dnia (przed rokiem 36,2 dnia). Struktura liczby dni niezdolności do pracy pozostaje na zbliżonym poziomie sprzed roku. W przypadku 28,8% osób w 2011 r. i 31,3% osób w 2010 r. okres niezdolności do pracy z powodu wypadku przy pracy wyniósł od 1 do 3 miesięcy. Osoby niezdolne do pracy w okresie 14 - 20 dni stanowiły drugą znaczną grupę poszkodowanych w wypadku przy pracy w 2010 r. (15,2% osób), osoby niezdolne do pracy od 7 do 13 dni stanowiły 15,0%, natomiast poszkodowani niezdolni do pracy od 21 dni do 1 miesiąca stanowili 14,4% ogółu.

Podsumowując analizę można dodatkowo wskazać przyczyny wypadków przy pracy. Należy mieć jednak na uwadze, że może występować kilka przyczyn tego samego zdarzenia. Ponad połowa

przyczyn wypadków przy pracy, tj. 6132 (6073 w 2010 r.) wynikała z nieprawidłowego zachowania się pracownika. Najbardziej występującymi czynnikami powodującymi wypadki przy pracy były: nieużywanie sprzętu ochronnego przez pracownika - wskazane wśród przyczyn 212 razy w 2011 r. (158 w 2010 r.) oraz stan psychofizyczny pracownika, nie zapewniający bezpieczeństwa pracy wskazany jako przyczyna wypadku 226 razy (210 w 2010 r.).

STRUKTURA PRZYCZYŃ WYPADKÓW PRZY PRACY I TRAKTOWANYCH NA RÓWNI Z WYPADKAMI PRZY PRACY^a

^a Może być kilka przyczyn tego samego wypadku.